

Το «όχι» Σολτς για τις πολεμικές επανορθώσεις στην Πολωνία και το πάγιο ελληνικό αίτημα

Η επίσκεψη ενός νέου καγκελαρίου στο Παρίσι και τις Βρυξέλλες μετά την ανάληψη των καθηκόντων του αποτελεί από καιρό θεσμό στη γερμανική εξωτερική πολιτική. Ο καγκελάριος Σολτς επέλεξε ως τρίτο βήμα στον προγραμματισμό των πρώτων επισκέψεών του στο εξωτερικό τη Βαρσοβία και ο λόγος είναι προφανής. Η Πολωνία δεν είναι μόνο η δεύτερη μεγαλύτερη χώρα στα ανατολικά σύνορα της Γερμανίας, αλλά πολύ περισσότερο η χώρα που μέτρησε εκατομμύρια νεκρούς, τραυματίες και εκτοπισμένους από τη ναζιστική εισβολή και κατοχή. Η σημασία που προσδίδει η νέα κυβέρνηση τρικομματικού συνασπισμού υπό τον Όλαφ Σολτς στη χώρα καταδεικνύεται και στην κυβερνητική συμφωνία, όπου στη σελίδα 136 αναφέρεται ότι «Γερμανία και Πολωνία συνδέονται με βαθιά φιλία. Θα ενισχύσουμε την εργασία των φορέων της κοινωνίας των πολιτών, όπως για παράδειγμα το Γερμανο-Πολωνικό Ίδρυμα Νεολαίας».

Η επίσκεψη Σολτς, όπως και δύο ημέρες πριν της νέας υπουργού Εξωτερικών Ανναλένας Μπέρμποκ, σκιάστηκε από κολλημένα πλακάτ στους κεντρικούς δρόμους της Βαρσοβίας, φιλοτεχνημένα από τον καλλιτέχνη Βόϊτσεκ Κούκουτς, και τα οποία έδειχναν την Άγκελα Μέρκελ και τον Γερμανό Πρόεδρο της Δημοκρατίας Φρανκ-Βάλτερ Στάϊνμάρτ σε συνδυασμό με τον Χίτλερ και τον Γκέμπελς. Χθες προστέθηκε και ένα ακόμη, αυτό του Όλαφ Σολτς, με την επιγραφή «Καγκελάριος της Γερμανίας. Επανορθώσεις για την Πολωνία». Τα πλακάτ πληρώθηκαν από το πολωνικό υπουργείο Πολιτισμού. Το θέμα της καταβολής επανορθώσεων τέθηκε έμμεσα στη κοινή συνέντευξη τύπου. Ο Πολωνός πρωθυπουργός Μοραβιέτσκι δεν θέλησε να σχολιάσει τις αφισοκολλήσεις, είπε ότι το θέμα των επανορθώσεων εθίγη στις κατ' ιδίαν συνομιλίες και έκανε λόγο για «θάλασσα δακρύων των μητέρων μας», «θάλασσα αίματος των πατέρων μας» και «τις χαμένες ευκαιρίες ανάπτυξης της χώρας». Εκφράσεις που μαρτυρούν έντονη συναισθηματική φόρτιση.

Οι γερμανικές εισφορές στον κοινοτικό προϋπολογισμό

Ο καγκελάριος Σολτς υπενθύμισε τη στάση των προηγούμενων κυβερνήσεων, ότι δηλαδή το θέμα καταβολής αποζημιώσεων για τις ζημιές που προκάλεσε η ναζιστική Γερμανία κατά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο έχει κλείσει από νομική πλευρά. «Έχουμε κάνει συμφωνίες που ισχύουν και ρυθμίζουν θέματα από το παρελθόν και καταβολές αποζημιώσεων. Παρόλα αυτά η ομοσπονδιακή κυβέρνηση συναισθάνεται τις δεσμεύσεις της και σε σχέση με τις ηθικές συνέπειες από τις καταστροφές που προκάλεσαν οι Γερμανοί στην Πολωνία και σε άλλες περιοχές της γης. Γι αυτό είμαι χαρούμενος που στο Βερολίνο

Το νέο στοιχείο στην απάντηση Σολτς, όπως τουλάχιστον επισημαίνει το Spiegel αλλά και ειδησεογραφικά πρακτορεία, είναι ότι για πρώτη ίσως φορά γίνεται σύνδεση του αιτήματος για καταβολή επανορθώσεων με τις εισφορές της Γερμανίας στον κοινοτικό προϋπολογισμό, από τις οποίες επωφελείται και η Πολωνία.

θα χτιστεί μνημείο για τα θύματα της Πολωνίας κατά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο». Σημειωτέον, ότι η συμφωνία, την οποία ο Όλαφ Σολτς επικαλείται είναι η Συνθήκη 2 συν 4 του 1990 που υπεγράφη ανάμεσα στις δύο Γερμανίες και τις πρώην νικήτριες δυνάμεις, στην οποία δεν γίνεται αναφορά στο ζήτημα των επανορθώσεων. Το νέο στοιχείο στην απάντηση Σολτς, όπως τουλάχιστον επισημαίνει το Spiegel αλλά και ειδησεογραφικά πρακτορεία, είναι ότι για πρώτη ίσως φορά γίνεται σύνδεση του αιτήματος για καταβολή επανορθώσεων με τις εισφορές της Γερμανίας στον κοινοτικό προϋπολογισμό, από τις οποίες επωφελείται και η Πολωνία. «Μόνο η ανάπτυξη ισοδύναμων συνθηκών ζωής στην Ευρώπη εγγυάται ένα ευτυχισμένο μέλλον. Είναι κι αυτός ένας ακόμη λόγος, που η Γερμανία είναι πρόθυμη και θέλει να συνεχίσει και στο μέλλον να συμβάλλει με πολύ, πολύ υψηλές εισφορές στη χρηματοδότηση του προϋπολογισμού της ΕΕ, που μεγάλο τμήμα τους πηγαίνει σε νότιες και ανατολικές χώρες της ΕΕ, κάτι που είναι καλό» τόνισε. Ο Σολτς θα πρέπει να είναι ο πρώτος πολιτικός, που χρησιμοποιεί τον κοινοτικό προϋπολογισμό ως επιχείρημα κατά της καταβολής επανορθώσεων, σχολιάζει ο ανταποκριτής του Spiegel στη Βαρσοβία. Στην κυβερνητική συμφωνία του τρικομματικού συνασπισμού, στο κεφάλαιο με τον τίτλο «Κουλτούρα Μνήμης» (σελ. 125,126) αναφέρεται ότι «κατ' εσχόλην απέναντι στους Ευρωπαίους εταίρους μας αισθανόμαστε ιδιαίτερη υποχρέωση. Άλλα και οι επίκαιρες συζητήσεις, όπως στην Ελλάδα ή την Ουκρανία, δείχνουν ότι η κοινή επεξεργασία του παρελθόντος δεν έχει ολοκληρωθεί. Υποστηρίζουμε τις αποφάσεις της Βουλής για ένα Κέντρο Τεκμηρίωσης «Δεύτερος Παγκόσμιος Πό-

λεμος και Γερμανική Κατοχή στην Ευρώπη» και (τη δημιουργία) τόπου ανάμνησης και συνάντησης στη μνήμη των θυμάτων της πολωνικής κατοχής και της πολυκύμαντης γερμανοπολωνικής ιστορίας».

Πάγιο ελληνικό αίτημα

Τις εξελίξεις σε αυτό το κεφάλαιο ιστορίας ανάμεσα στη Γερμανία και την Πολωνία παρακολουθεί με ιδιαίτερο ενδιαφέρον και η ελληνική πλευρά. Πάγιο αίτημα της κάθε κυβέρνησης είναι η ικανοποίηση των ελληνικών διεκδικήσεων, που σπρίχθηκαν διαχρονικά από το γερμανικό κόμμα «Η Αριστερά» με δηλώσεις και εκδηλώσεις. Η επίσκεψη του Αλέξη Τσίπρα μέσα Μαρτίου του 2015 στο Βερολίνο, συνέπεσε με την αναζωπύρωση, ίσως και την πυροδότηση του δημόσιου διαλόγου στη Γερμανία για τις ελληνικές επανορθώσεις και το κατοχικό δάνειο. Η πολιτική επιστήμων Γκεζίνε Σβαν, πρόεδρος της Επιτροπής Θεμελιωδών Αξιών του SPD, είχε υποστηρίξει τότε στο Spiegel ότι «πολιτικά η υπόθεση είναι σαφής, θα πρέπει να προσεγγίσουμε οικονομικά τα θύματα και τους συγγενείς τους... πρόκειται για την αναγνώριση ότι στην Ελλάδα έχουμε διαπράξει μια τρομερή αδικία». Αλλά και ο εκ των τότε αντιπροέδρων του SPD Ραλφ Στέγκνερ υποστήριξε ότι η συζήτηση για αποζημιώσεις πρέπει να γίνει, αλλά δεν θα πρέπει να συνδεθεί με τη συζήτηση για την ευρωκρίση. Ο βουλευτής των Πρασίνων, Άντον Χοφράιτερ, που μετά τις εκλογές του περασμένου Σεπτεμβρίου ακούστηκε για το χαρτοφυλάκιο του υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης, είχε τότε υποστηρίξει ότι οι ελληνικές αξιώσεις δεν μπορούν να αγνοηθούν, το κεφάλαιο αυτό δεν έχει κλείσει οριστικά, ούτε πολιτικά ούτε ηθικά. «Καλό θα ήταν η γερμανική κυβέρνηση να αναζητήσει το διάλογο με την ελληνική για την επεξεργασία των γερμανικών εγκλημάτων, για μια πολιτική λύση».

Το θέμα δεν σταμάτησε ποτέ να απασχολεί τη Γερμανία, την επιστημονική υπηρεσία της γερμανικής Βουλής, (η θέση της ομοσπονδιακής κυβέρνησης είναι βάσιμη από την άποψη του Διεθνούς Δικαίου, αλλά σε καμία περίπτωση δεν είναι δεσμευτική), αλλά και το ίδιο το νομοθετικό σώμα. Ενδεικτικό το τελευταίο ψήφισμα της προηγούμενης κυβέρνησης, ανήμερα της συμπλήρωσης 200 χρόνων από την Ελληνική Επανάσταση, που απέρριψε με τις ψήφους του μεγάλου συνασπισμού, στους οποίους ανήκαν και οι Σοσιαλδημοκράτες, ψήφισμα των Πρασίνων, στο οποίο ζητούσαν από τη Βουλή μεταξύ άλλων να αναγνωρίσει ότι το θέμα των επανορθώσεων και αποζημιώσεων παραμένει ανοικτό και ότι η Ελλάδα ουδέποτε παραιτήθηκε από σχετικές αξιώσεις. Σκοπός της πρωτοβουλίας τους ήταν να ξεκινήσει ένας διάλογος ανάμεσα στις δύο χώρες.